

Сорока Т. В.,

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської мови та перекладу

Ізмаїльського державного гуманітарного університету

БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНА СЕМАНТИЧНА ОЗНАКА “IN PHRASES” У СТРУКТУРІ АНГЛІЙСЬКИХ АКЦІОНОМЕНІВ

Анотація. Статтю присвячено розкриттю фразової семантики 43 акціономів української мови: *life*²⁵, *time*²⁴, *order*²³, *nature*²², *right*²¹, *grace*²⁰, *spirit*¹⁹, *law*¹⁸, *love*¹⁷, *style*¹⁶, *soul*¹⁶, *mind*¹⁵, *art*¹⁵, *power*¹⁴, *wisdom*¹³, *will*¹³, *honour*¹³, *liberty*¹², *authority*¹², *freedom*¹¹, *discipline*¹⁰, *knowledge*¹⁰, *logic*¹⁰, *mercy*¹⁰, *faith*¹⁰, *glory*⁹, *good*⁹, *virtue*⁹, *hope*⁹, *diligence*⁹, *consciousness*⁸, *science*⁸, *God*⁸, *fortune*⁸, *patience*⁸, *worship*⁸, *competence*⁷, *peace*⁷, *progress*⁶, *experience*⁶, *health*⁵, *initiative*⁵, *reliability*⁴. Охарактеризовано слова на позначення цінностей, в лексикографічних тлумаченнях яких зазначена здатність вживатися в сталих виразах. Виявлено за фразовим контекстом додаткові генералізовані семи, що входять до складу семантичної структури інших акціономів найвищого та середнього ступенів полісемії.

Ключові слова: акціономен, лексичне значення, семантична ознака, генералізована сема.

Постановка проблеми. Лексикологічні дослідження сьогодення здатні на семантичному рівні виявляти найбільш істотні, важливі, потрібні людині речі – феномени, які набувають у свідомості суб'єкта відповідної значущості. Тому апелювання в семасеологічних розвідках до певних компонентів словникової статті дає можливість встановлювати специфічні властивості системно-структурної організації акціономів. *Акціономен* (від грецького *ἀξία* – «цінність» і латинського – *poem* – «ім'я, назва») є робочим терміном, впровадженим у науковий обіг автором статті для позначення найменування цінності. відповідної етнолінгвокультури.

Аналіз останніх досліджень. У низці статей, присвячених аналізу лексико-семантичної структури слів на позначення духовних цінностей [2; 3], викладено результати наукового дослідження акціономів з найвищим і середнім ступенем полісемії, які кваліфікуються як ціннісно-обумовлені одиниці лексикографічних джерел тлумачного характеру [4]. Однак поза увагою залишається питання про багатоконпонентні форми акціономів різного ступеню полісемії, в словникових дефініціях яких фіксується здатність вживатися в сталих виразах, завдяки чому відбувається надзвичайне розширення семантичного діапазону досліджуваних реєстрових одиниць. Цим зумовлюється **актуальність** статті.

Метою пропонованої статті є розкриття фразової семантики акціономів на матеріалі англійської мови. Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**: 1) охарактеризувати слова на позначення цінностей, у лексикографічних тлумаченнях яких зазначена здатність вживатися в сталих виразах; 2) виявити за змістом сталих виразів додаткові генералізовані семи (ГС). *Генералізована сема* – семантично-похідна ознака, яка має скорочено-узагальнений зміст, виводиться логічним шляхом із вихідної семми і застосовується в моделюванні горизонтальної ланки матриці, які входять до складу семантичної структури інших акціономів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи семантику слів на позначення цінностей через їхню здатність вживатися в сталих виразах, зазначимо, що за матрицею, в якій достатньо повно представлено семантична значущість акціономів, уможливується вивчення їхніх співвідношень за семантичною ознакою (СО) в межах лексико-семантичних угруповань. Місця акціономів у матриці строго фіксовані: слова з найвищим і середнім ступенем полісемії розташовані в густо заповнених її частинах, а моносеманти – в рідко заповнених місцях. У порівнянні з тлумачним словником матриця формально простіше представляє лексичну семантику англійської мови, а топографічний спосіб розміщення в ній заповнених клітин практично замінює словесне вираження тлумачної частини. СО в нашому дослідженні слугує конструктивним елементом лексичного значення і виступає спільною властивістю сукупності акціономів найвищого або середнього ступеню полісемії в межах визначеної групи англійських слів на позначення цінностей. Наприклад, посилення в лексичних значеннях на вказівку “*in phrases*” є загальною СО для 43 акціономів: *life*²⁵, *time*²⁴, *order*²³, *nature*²², *right*²¹, *grace*²⁰, *spirit*¹⁹, *law*¹⁸, *love*¹⁷, *style*¹⁶, *soul*¹⁶, *mind*¹⁵, *art*¹⁵, *power*¹⁴, *wisdom*¹³, *will*¹³, *honour*¹³, *liberty*¹², *authority*¹², *freedom*¹¹, *discipline*¹⁰, *knowledge*¹⁰, *logic*¹⁰, *mercy*¹⁰, *faith*¹⁰, *glory*⁹, *good*⁹, *virtue*⁹, *hope*⁹, *diligence*⁹, *consciousness*⁸, *science*⁸, *God*⁸, *fortune*⁸, *patience*⁸, *worship*⁸, *competence*⁷, *peace*⁷, *progress*⁶, *experience*⁶, *health*⁵, *initiative*⁵, *reliability*⁴. Досліджувані слова характеризуються високим ступенем сполучуваності з іншими частинами мови, завдяки чому семантика іменників розкриває свої додаткові специфічні відтінки значень. Останні сприяють «більшій конкретизації структурних частин лексичного значення, роблять їх багатограннішими, а співвідношення між ними – різноманітнішими» [1, с. 70].

Першу групу найбільш багатозначних слів на позначення цінностей складають дев'ять акціономів *life*²⁵, *time*²⁴, *order*²³, *nature*²², *right*²¹, *grace*²⁰, *spirit*¹⁹, *law*¹⁸, що репрезентують філософсько-світоглядний, науковий, громадсько-політичний, соціальний, релігійний, правовий та естетичний сегменти ціннісної картини світу англійського народу. Усі акціономи досліджуваної групи, вживаючись у сталих виразах (СО “*in phrases*”), додатково семантизуються завдяки своєму частиномовному оточенню: **to the life** – бути точно подібним оригіналу (відповідає ГС “*image(s)*”: *dream*¹³, *God*⁸, *fame*⁶), **have no time for** [=to have no patience with; not tolerate] – не мати терпіння до чого-небудь; не бути толерантним (відповідає ГС “*leniency*”: *grace*²⁰, *mercy*¹⁰, *charity*⁹, *tolerance*⁸), **in order that** [=with the purpose that] – з метою (відповідає ГС “*intention, purpose*”: *spirit*¹⁹, *mind*¹⁵, *dream*¹³, *will*¹³), **to be full of nature** [=Irish sympathy and fondness for one's own people or native place] –

¹ В дужках перераховуються відповідні акціономи, в семантичній структурі яких виявлено зазначена ГС.

(ірландський вираз) симпатія і захоплення своїм народом, рідним краєм (відповідає ГС “*affection, attachment*”: *love*¹⁷, *spirituality*⁹, *devotion*⁶, *aestheticism*⁵, *religiosity*³), **right so!** – (у морській справі) Так держати!/Так тримати! (відповідає ГС “*exclamation*”: *soul*¹⁶, *faith*¹⁰, *beauty*⁹, *God*⁸, *peace*⁷, *goodness*⁷, *health*³), **the saving grace of humour** – рятівна сила гумору (відповідає ГС “*force(s), strength*”: *life*²⁵, *nature*²², *grace*²⁰, *spirit*¹⁹, *power*¹⁴, *virtue*⁹, *labour*⁸, *vitality*⁷, *courage*⁵, *fortitude*³), **airs and graces** [=affectation of manner] – афектація, манірність (відповідає ГС “*way (of), manner (of), method*”: *life*²⁵, *right*²¹, *law*¹⁸, *style*¹⁶, *mind*¹⁵, *art*¹⁵, *dignity*¹¹, *constitution*¹⁰, *logic*¹⁰, *language*¹⁰, *civilization*⁹, *felicity*⁸, *science*⁸, *mentality*⁷, *diplomacy*⁷, *pragmatism*³), **school spirit** [=loyalty that somebody feels through belonging to a group] – відданість, що відчувається кожним членом групи (відповідає ГС “*adherence, allegiance*”: *right*²¹, *truth*¹¹, *sympathy*¹¹, *faith*¹⁰, *piety*¹⁰, *worship*⁸, *integrity*⁷, *legality*⁶, *loyalty*⁵, *punctuality*⁴, *traditionalism*³, *patriotism*²), **lay down the law** [=to give a command in an imperious manner] – віддавати команду (відповідає ГС “*command*”: *order*²³), **a light o’ (of) love** – кокетка (відповідає ГС “*girl (woman)*”: *liberty*²³, *beauty*⁹, *fortune*⁹).

До складу другої групи входять шістнадцятизначні (*style, soul*), п’ятнадцятизначні (*mind, art*), чотирнадцятизначний (*power*) та тринадцятизначні аксіономени (*will, honour*), семантичні особливості яких розкривають сутність людини як представника колективу, світосприйняття предметів, понять і явищ. Тісні зв’язки досліджуваних іменників з іншими частинами мови у виразах (СО “*in phrases*”) сприяють точнішому розкриттю їхніх суміжних лексичних значень: **one’s style** [=one’s usual way of behaving] – власний звичний спосіб поводитися (відповідає ГС “*conduct*”: *morality*¹¹, *diplomacy*⁷, *friendship*⁶, *pragmatism*³ та “*way (of), manner (of), method*”), **upon my soul!** [=an exclamation of surprise] – вигук, що виражає здивування, несподіванку (відповідає ГС “*exclamation*”), **to give one’s mind** – зосереджувати зусилля (відповідає ГС “*force(s), strength*”), **the art of government** [=the system of rules or principles governing a particular human activity] – система правил або принципів управління певною людською діяльністю (відповідає ГС “*system*”: *time*²⁴, *order*²³, *law*¹⁸, *discipline*¹⁰, *constitution*¹⁰, *justice*¹⁰, *logic*¹⁰, *education*¹⁰, *language*¹⁰, *faith*¹⁰, *democracy*⁹, *science*⁸, *humanism*⁸), **a power of** [=a large amount or quantity of something] – безліч, велика кількість чогось – відповідає ГС “*quantity, sum of*”: *time*²⁴, *order*²³, *space*¹⁴, *memory*¹¹, *knowledge*¹⁰, *duty*⁸), **to show good will** – проявити доброзичливість (відповідає ГС “*kindness*”: *mercy*¹⁰, *good*⁹, *charity*⁹, *benevolence*⁷, *goodness*⁷, *humanism*⁷, *generosity*⁶), **to do somebody’s will** – виконувати чиїсь указівки (відповідає ГС “*instruction, lesson, precept*”: *order*²³, *wisdom*¹³, *morality*¹¹, *discipline*¹⁰, *education*¹⁰), **to work with a will** – працювати з ентузіазмом (відповідає ГС “*enthusiasm*”: *spirit*¹⁹, *love*¹⁷, *devotion*⁵), **at will** [=at one’s pleasure] – собі на втіху (відповідає ГС “*pleasure*”: *love*¹⁷, *honour*¹³, *pride*¹³, *happiness*⁵), **It’s a matter of honour** [=adherence to ethical principles] – вірність моральним/етичним принципам (відповідає ГС “*adherence, allegiance*”: *right*²¹, *truth*¹¹, *sympathy*¹¹, *faith*¹⁰, *piety*¹⁰, *worship*⁸, *integrity*⁷, *legality*⁶, *loyalty*⁵, *punctuality*⁴, *traditionalism*³, *patriotism*²).

Третя група досліджуваного мовного матеріалу складається з дванадцятизначних (*liberty, authority*), одинадцятизначного (*freedom*) та десятизначних аксіономенів (*discipline, knowledge, logic, mercy, faith*), які семантизують чесноти й почуття людини, науково-обґрунтовані поняття, властивості об’єктів і явищ реального світу. Відповідність змісту словосполучень конкретним ГС підтвер-

джує здатність аксіономенів отримувати додаткові лексичні значення у виразах (СО “*in phrases*”): **take the liberty** [=to be bold enough to do something, sometimes without permission] – бути достатньо сміливим щось зробити, іноді без дозволу (відповідає ГС “*bravery*”: *virtue*⁹, *courage*⁵), **accounting authority** – розрахункова організація (відповідає ГС “*organization, institution*”: *power*¹⁴, *charity*⁹, *security*⁷, *intelligence*⁷), **freedom of movement** – *the power to determine action without restraint* [здатність визначати дію без обмежень, утиснень – свобода руху] – відповідає ГС “*power, ascendancy*”: *power*¹⁴, *will*¹³, *authority*¹², *sovereignty*¹⁰, *democracy*⁹, *mastery*⁸), **a military discipline** – a systematic method to obtain obedience [букв. військова дисципліна – систематичний метод досягнення покори] (відповідає ГС “*way (of), manner (of), method*”), **without smb’s knowledge** – потайки від когось (відповідає ГС “*secrecy*”: *confidence*⁶, *privacy*⁶), **the logic of** [=the course of action suggested by as a necessary consequence of] – напрям запропонованих дій як оптимальна необхідність (відповідає ГС “*course*”: *life*²⁵, *progress*⁶, *career*⁵), **to temper justice with mercy** – змінити гнів на милість (відповідає ГС “*kindness*”), **to pin one’s faith on smb.** – покладати надію на кого-небудь (відповідає ГС “*expectation*”: *dream*¹³, *trust*¹², *hope*⁹).

Лексичні одиниці *glory, good, virtue, hope, diligence* входять до складу четвертої групи дев’ятизначних аксіономенів із середнім ступенем полісемії. Вони широко вживаються у спілкуванні та обумовлюються ситуативним контекстом у виразах (СО “*in phrases*”): **Old Glory** – (розм. варіант англ. мови) державний прапор США (відповідає ГС “*thing(s), object(s)*”: *life*²⁵, *love*¹⁷, *art*¹⁵, *dream*¹³, *honour*¹³, *pride*¹³, *trust*¹², *perfection*¹¹, *truth*¹¹, *comfort*¹¹, *beauty*⁹, *hope*⁹, *God*⁸, *worship*⁸, *sanctity*⁶, *success*⁶, *luck*⁴), **get any good of smth.** – (Irish) to get understanding [букв. (ірландське) зрозуміти щось] (відповідає ГС “*awareness, understanding*”: *soul*¹⁶, *mind*¹⁵, *sympathy*¹¹, *knowledge*¹⁰, *consciousness*⁸), **by [in] virtue of smth.** – за допомогою чогось, через щось, завдяки чомусь (відповідає ГС “*aid*”: *comfort*¹¹, *charity*⁹, *blessing*⁹, *benevolence*⁷), **forlorn hope** – безнадійна справа (відповідає ГС “*affair*”: *love*¹⁷), **legal due diligence** – правова/ юридична експертиза; юридичне обов’язкове обстеження (відповідає ГС “*opinion, viewpoint, estimate*”: *mind*¹⁵, *wisdom*¹³, *pride*¹³, *logic*¹⁰, *humility*⁸, *respect*⁸, *conscience*⁸, *mentality*⁷, *prestige*³).

Восьмизначні полісеманти *consciousness, science, God, fortune, patience, worship* виступають складовими у виразах (СО “*in phrases*”): **national consciousness** [=the set of national opinions] – сукупність національних думок, поглядів, оцінок (відповідає ГС “*opinion, viewpoint, estimate*”), **Christian science** (Am.E) – [Християнська наука] протестантська релігійна організація в США (відповідає ГС “*organization, institution*”), **play God** [=behave in an imperious or superior manner] – поводитись у владній манері (відповідає ГС “*power, ascendancy*”, “*superiority*”: *mastery*⁸, *excellence*⁴), **to cost / be worth a fortune** [=an extremely large amount of money (informal)] – неймовірно велика сума грошей (відповідає ГС “*quantity, sum of*”: *time*²⁴, *order*²³, *space*¹⁴, *memory*¹¹, *knowledge*¹⁰, *duty*⁸), **Have patience!** [=Wait a bit!] – Май терпіння!/Зачекай трохи! (відповідає ГС “*exclamation*”, “*minute (hour)*”), **Your Worship** – Ваша Честь/ Милість (звертання до суддів та інших офіційних осіб Великобританії) (відповідає ГС “*rank, title*”: *order*²³, *grace*²⁰, *style*¹⁶, *honour*¹³, *dignity*¹¹, *sovereignty*¹⁰, *status*⁴, *holiness*³, *beatitude*³).

Ланцюжкові переходи у встановленні семантичних відношень простежуються між парами семизначних аксіономенів *competence, peace* та *peace, goodness*. Перша пара вживається в сталих виразах (СО “*in phrases*”): **certificate of competence** – свідчення про присвоєння кваліфікації (відповідає ГС “*skill*”:

*art*¹⁵, *mastery*⁸, *science*⁸, *diplomacy*⁷, *experience*⁶, *proficiency*⁴, *professionalism*³, *to be at peace* [=dead] – евфемізм. спочивати в мирі, бути мертвим, лежати в могилі (відповідає ГС “*death*”: *time*²⁴), а слова другої – входять до складу вигуків, що виражають наказ і здивування (СО “*exclamation*”): *Peace!* – Тихіше! / Замовчіть!; *My goodness!* – Боже мій! (евфемізм слова Бог).

П’ята група складається з шестизначних (*progress*, *experience*), п’ятизначних (*health*, *initiative*) та чотиризначного (*reliability*) лексичних одиниць, у семантичній структурі яких теж зафіксована СО “*in phrases*”: *to report progress* – сповіщати про стан справи (відповідає ГС “*state (of), condition*”: *life*²⁵, *order*²³, *nature*²², *right*²¹, *grace*²⁰, *mind*¹⁵, *space*¹⁴, *culture*¹³, *wisdom*¹³, *dream*¹³, *liberty*¹², *freedom*¹¹, *perfection*¹¹, *dignity*¹¹, *truth*¹¹, *sympathy*¹¹, *memory*¹¹, *comfort*¹¹, *piety*¹⁰, *sovereignty*¹⁰, *discipline*¹⁰, *knowledge*¹⁰, *constitution*¹⁰, *care*¹⁰, *glory*⁹, *spirituality*⁹, *civilization*⁹, *democracy*⁹, *persistence*⁸, *tolerance*⁸, *humility*⁸, *consciousness*⁸, *mastery*⁸, *respect*⁸, *felicity*⁸, *competence*⁷, *efficiency*⁷, *harmony*⁷, *independence*⁷, *integrity*⁷, *chastity*⁷, *vitality*⁷, *optimism*⁷, *peace*⁷, *security*⁷, *mentality*⁷, *accuracy*⁶, *objectivity*⁶, *sanctity*⁶, *legality*⁶, *friendship*⁶, *fame*⁶, *kindness*⁵, *decency*⁵, *self-possession*⁵, *rectitude*⁵, *happiness*⁵, *health*⁵, *informality*⁴, *proficiency*⁴, *punctuality*⁴, *excellence*⁴, *responsibility*⁴, *privacy*⁴, *status*⁴, *holiness*³, *equality*², *prosperity*², *well-being*²), *cruise experience* – враження від круїзу (відповідає ГС “*impression*”: *memory*¹¹), *health authorities* – служба охорони здоров’я (відповідає ГС “*organization, institution*”), *creative initiative* – творча ініціатива (відповідає ГС “*intention, purpose*”), *reliability trial* – випробування на міцність – значення відповідає ГС “*force(s), strength*”).

Здійснене дослідження дозволяє зробити такі висновки:

1. Багатофункціональна СО “*in phrases*” є загальною для 43 англійських аксіономенів, які, виступаючи складовими сталими виразів, експлікують різні сфери життєдіяльності людини.

2. Виявлені за змістом сталих виразів додаткові ГС “*image(s)*”, “*leniency*”, “*intention, purpose*”, “*affection, attachment*”, “*exclamation*”, “*force(s), strength*”, “*way (of), manner (of), method*”, “*adherence, allegiance*”, “*command*”, “*girl(woman)*”, “*conduct*”, “*system*”, “*quantity, sum of*”, “*instruction, lesson, precept*”, “*enthusiasm*”, “*pleasure*”, “*bravery*”, “*organization, institution*”, “*power, ascendancy*”, “*secrecy*”, “*course*”, “*expectation*”, “*thing(s), object(s)*”, “*awareness, understanding*”, “*affair*”, “*opinion, viewpoint, estimate*”, “*superiority*”, “*skill*”, “*death*”, “*state (of), condition*”, “*impression*” входять до складу семантичної структури інших аксіономенів найвищого та середнього ступенів полісемії, а саме: *life*²⁵, *time*²⁴, *order*²³, *nature*²², *right*²¹, *grace*²⁰, *spirit*¹⁹, *law*¹⁸, *love*¹⁷, *soul*¹⁶, *style*¹⁶, *mind*¹⁵, *art*¹⁵, *power*¹⁴, *space*¹⁴, *pride*¹³, *dream*¹³, *wisdom*¹³, *will*¹³, *honour*¹³, *liberty*¹², *trust*¹², *authority*¹², *truth*¹¹, *sympathy*¹¹, *perfection*¹¹, *comfort*¹¹, *morality*¹¹, *freedom*¹¹, *dignity*¹¹, *memory*¹¹, *mercy*¹⁰, *care*¹⁰, *piety*¹⁰, *faith*¹⁰, *discipline*¹⁰, *justice*¹⁰, *education*¹⁰, *constitution*¹⁰, *logic*¹⁰, *language*¹⁰, *knowledge*¹⁰, *sovereignty*¹⁰, *good*⁹, *civilization*⁹, *spirituality*⁹, *charity*⁹, *beauty*⁹, *glory*⁹, *hope*⁹, *virtue*⁹, *democracy*⁹, *God*⁸, *tolerance*⁸, *consciousness*⁸, *duty*⁸, *fortune*⁸, *humility*⁸, *respect*⁸, *worship*⁸, *persistence*⁸, *conscience*⁸, *labour*⁸, *mastery*⁸, *felicity*⁸, *science*⁸, *vitality*⁷, *integrity*⁷, *competence*⁷, *efficiency*⁷, *harmony*⁷, *independence*⁷, *diplomacy*⁷, *chastity*⁷, *optimism*⁷, *security*⁷, *intelligence*⁷, *benevolence*⁷, *mentality*⁷, *goodness*⁷, *peace*⁷, *fame*⁶, *devotion*⁶, *accuracy*⁶, *objectivity*⁶, *progress*⁶, *sanctity*⁶, *success*⁶, *confidence*⁶, *friendship*⁶, *generosity*⁶, *experience*⁶, *legality*⁶, *aestheticism*⁵, *pragmatism*⁵, *devotion*⁵, *happiness*⁵, *health*⁵, *courage*⁵, *kindness*⁵, *decency*⁵, *loyalty*⁵, *self-possession*⁵, *career*⁵, *rectitude*⁵, *privacy*⁴, *luck*⁴, *informality*⁴, *punctuality*⁴,

*responsibility*⁴, *proficiency*⁴, *status*⁴, *excellence*⁴, *religiosity*³, *fortitude*³, *traditionalism*³, *prestige*³, *beatitude*³, *professionalism*³, *holiness*³, *equality*², *patriotism*², *prosperity*², *well-being*².

Перспективи подальших розвідок ми вбачаємо в аналізі мовної об’єктивації аксіологічних категорій духовної культури українського, англійського та французького народів, яка репрезентована філософсько-світоглядними, науковими, громадсько-політичними, соціальними, моральними, релігійними, правовими та естетичними цінностями.

Література:

1. Пешак М.М. Структурування лексичного значення / М.М. Пешак // Формалізовані основи семантичної класифікації лексики : сб. наук. праць. – К. : Наук. думка, 1982. – С. 56–98.
2. Сорока Т.В. Семантика найбільш багатозначних англійських аксіономенів / Т.В. Сорока // Сучасні дослідження з іноземної філології : зб. наук. праць / відп. ред. М.П. Фабіан. – 2014. – Вип. 12. – С. 189–200.
3. Сорока Т.В. Семантична структура англійських аксіономенів із середнім ступенем полісемії / Т.В. Сорока // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія» : зб. наук. праць / гол. ред. І.В. Ступак. – 2014. – Вип. 11. – Т. 2. – С. 64–67.
4. Oxford English Dictionary / Being a corrected re-issue with an introduction, supplement and bibliography of a new English dictionary on historical principles / Ed. by : J. A. H. Murray : Vol. 1-12. – Oxford : the Clarendon Press, 1970.

Сорока Т. В. Многофункциональный семантический признак “*in phrases*” в структуре английских аксиономенов

Аннотация. Статья посвящена раскрытию особенностей фразовой семантики аксиономенов английского языка: *life*²⁵, *time*²⁴, *order*²³, *nature*²², *right*²¹, *grace*²⁰, *spirit*¹⁹, *law*¹⁸, *love*¹⁷, *style*¹⁶, *soul*¹⁶, *mind*¹⁵, *art*¹⁵, *power*¹⁴, *wisdom*¹³, *will*¹³, *honour*¹³, *liberty*¹², *authority*¹², *freedom*¹¹, *discipline*¹⁰, *knowledge*¹⁰, *logic*¹⁰, *mercy*¹⁰, *faith*¹⁰, *glory*⁹, *good*⁹, *virtue*⁹, *hope*⁹, *diligence*⁹, *consciousness*⁸, *science*⁸, *God*⁸, *fortune*⁸, *patience*⁸, *worship*⁸, *competence*⁷, *peace*⁷, *progress*⁶, *experience*⁶, *health*⁵, *initiative*⁵, *reliability*⁴. Охарактеризованы слова, обозначающие ценности, в лексикографических толкованиях которых отмечена способность употребляться в устойчивых выражениях. Выявлены по фразовому контексту дополнительные генерализованные семы, которые входят в состав семантической структуры других аксиономенов высшей и средней степеней полисемии.

Ключевые слова: аксиономен, лексическое значение, семантический признак, генерализованная сема.

Soroka T. Multifunctional semantic indication “*in phrases*” in the English axionomens structure

Summary. The purpose of the article is to investigate phrasal semantics of the English axionomens: *life*²⁵, *time*²⁴, *order*²³, *nature*²², *right*²¹, *grace*²⁰, *spirit*¹⁹, *law*¹⁸, *love*¹⁷, *style*¹⁶, *soul*¹⁶, *mind*¹⁵, *art*¹⁵, *power*¹⁴, *wisdom*¹³, *will*¹³, *honour*¹³, *liberty*¹², *authority*¹², *freedom*¹¹, *discipline*¹⁰, *knowledge*¹⁰, *logic*¹⁰, *mercy*¹⁰, *faith*¹⁰, *glory*⁹, *good*⁹, *virtue*⁹, *hope*⁹, *diligence*⁹, *consciousness*⁸, *science*⁸, *God*⁸, *fortune*⁸, *patience*⁸, *worship*⁸, *competence*⁷, *peace*⁷, *progress*⁶, *experience*⁶, *health*⁵, *initiative*⁵, *reliability*⁴. The ability of words denoting values used in stable phases which are fixed in lexicographical explanations has been characterized. Additional generalized semes composed semantic structures of other axionomens of high and average degrees of polysemy have been revealed by phrasal contexts.

Key words: axionomen, lexical meaning, generalized seme, semantic indication.

